

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Η Υπηρεσία Ασύλου γίνεται συχνά αποδέκτης ερωτημάτων από τα ΜΜΕ και πολίτες σχετικά με το άσυλο και τη μετανάστευση. Παρακάτω παρατίθενται οι συχνότερες ερωτήσεις, στις οποίες καλείται να απαντήσει η Υπηρεσία, καθώς και συνοπτικές απαντήσεις. Για περισσότερες πληροφορίες και στοιχεία, παρακαλούμε απευθυνθείτε στην Υπηρεσία Ασύλου (<http://asylo.gov.gr/>, asylo@asylo.gov.gr, τηλ. 210 6988500).

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΑΣΥΛΟ

«Πώς σχετίζονται το Άσυλο και η Μετανάστευση;»

Η θέσπιση ενός συστήματος ασύλου «δίκαιου και αποτελεσματικού» αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας σύγχρονης και ολοκληρωμένης πολιτικής της διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών. Η δίκαιη αλλά και αποτελεσματική διαδικασία ασύλου, εξασφαλίζει ότι οι αμιγώς οικονομικοί μετανάστες δεν έχουν λόγο να καταφύγουν στο σύστημα ασύλου, εφόσον γνωρίζουν ότι το αίτημά τους θα απορριφθεί σύντομα, ενώ οι πρόσφυγες λαμβάνουν τα ευεργετήματα που προβλέπονται από τις διεθνείς συμβάσεις και την εθνική νομοθεσία σε εύλογο χρόνο.

«Ποιος είναι πρόσφυγας;»¹

Πρόσφυγας είναι το άτομο, το οποίο βρίσκεται έξω από την πατρίδα του, και το οποίο διατρέχει βάσιμο φόβο δίωξης, λόγω της φυλής, της θρησκείας, της εθνικότητας, της συμμετοχής του σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή των πολιτικών του πεποιθήσεων, και λόγω αυτού του φόβου δεν μπορεί να γυρίσει εκεί. Με την έννοια «δίωξη» νοείται η παραβίαση

1 Στην Ελλάδα το «άσυλο» αναφέρεται συχνά και ως **πολιτικό άσυλο**. Στο κείμενο αυτό χρησιμοποιείται ο όρος «άσυλο». Επίσης, στο παρόν κείμενο ο όρος «**πρόσφυγας**» χρησιμοποιείται ως συνώνυμος του όρου «**δικαιούχος διεθνούς προστασίας**», ως πιο δόκιμος και γνώριμος στο Ελληνικό κοινό. Για τον ίδιο λόγο, ο όρος 'αιτών άσυλο' χρησιμοποιείται εδώ ως συνώνυμος του όρου «αιτών διεθνή προστασία». Στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία ο όρος «δικαιούχος διεθνούς προστασίας» καλύπτει τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες (αυτούς στους οποίους έχει χορηγηθεί πολιτικό άσυλο) και τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας.

θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως τα βασανιστήρια, η αυθαίρετη κράτηση, η διακριτική μεταχείριση που θέτει σε κίνδυνο την επιβίωση του διωκόμενου κοκ.

«Ποια είναι η διαφορά πρόσφυγα και οικονομικού μετανάστη;»

Οικονομικοί μετανάστες είναι τα πρόσωπα που εγκαταλείπουν τη χώρα τους προσβλέποντας σε καλύτερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, στις χώρες τελικού προορισμού τους. Πρόσφυγες, αντίθετα, είναι εκείνοι που φοβούνται για τη ζωή τους λόγω της φυλής, της θρησκείας, των πολιτικών τους πεποιθήσεων κλπ. Οι οικονομικοί μετανάστες έχουν καταρχήν τη δυνατότητα να επιστρέψουν στην πατρίδα τους όποτε το θελήσουν, σε αντίθεση με τους πρόσφυγες, που δεν μπορούν να επιστρέψουν μέχρι να αλλάξει εκεί η κατάσταση, έτσι ώστε να μπορούν να γυρίσουν και να είναι ασφαλείς. Αυτό επιτάσσει η διεθνής Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων, άλλα διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα και η εθνική νομοθεσία.² Με άλλα λόγια, μόνο εάν κάποιος δεν είναι πρόσφυγας, τότε μπορεί να επιστραφεί στη χώρα του.

«Είναι αλήθεια ότι η Ελλάδα δεν πραγματοποιεί απελάσεις, ακόμη και όσων δεν είναι πρόσφυγες, με αποτέλεσμα όλοι οι αλλοδαποί, που έρχονται χωρίς τις νόμιμες προϋποθέσεις, να παραμένουν εδώ;»

Η Ελληνική Αστυνομία υλοποιεί προγράμματα εθελοντικών και αναγκαστικών επιστροφών, σχετικές δε πληροφορίες αναρτώνται στην ιστοσελίδα της (<http://www.astynomia.gr>). Ωστόσο, αρκετές χώρες δεν αναγνωρίζουν τους υπηκόους τους ως τέτοιους ή δεν συνεργάζονται επαρκώς για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων, που είναι αναγκαία για την επιστροφή τους. Μπορεί ορισμένες χώρες να μην εκπροσωπούνται καν στην Ελλάδα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να καθυστερεί η διαδικασία επιστροφών.

«Μπορεί η Ελλάδα να επιστρέψει στη χώρα τους αυτούς, των οποίων το αίτημα ασύλου έχει απορριφθεί, και βρίσκονται παράνομα εδώ, έστω και χωρίς την επίσημη συγκατάθεση της χώρας αυτής;»

Η συνεργασία των χωρών καταγωγής είναι απολύτως αναγκαία. Σε διαφορετική περίπτωση υπάρχει παραβίαση των διεθνών κανόνων.

² Για τα βασικά νομικά κείμενα επισκεφτείτε την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Ασύλου (<http://asylo.gov.gr/>), του Συνηγόρου του Πολίτη (<http://www.synigoros.gr/?i=foreigner.el>) και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (<http://www.unhcr.gr/>).

ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

«Γιατί πρέπει να υπάρχει στην Ελλάδα μια διαδικασία για τη χορήγηση ασύλου ('διεθνούς προστασίας');»

Στην Ευρώπη, αλλά και σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου (Β. Αμερική, Ν. Αφρική, Μέση Ανατολή κλπ.), καταφθάνουν πολλοί υπήκοοι άλλων χωρών με πρόθεση να παραμείνουν για κάποιο χρονικό διάστημα, έχοντας αφήσει τη χώρα τους είτε επειδή εκεί κινδυνεύει η ζωή τους, η σωματική τους ακεραιότητα ή ασφάλειά τους, είτε επειδή θέλουν να βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση και εν γένει τις συνθήκες της διαβίωσής τους. Στην πρώτη περίπτωση οι χώρες στις οποίες φθάνουν, εφόσον έχουν υπογράψει τις σχετικές διεθνείς συνθήκες, έχουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις να τους παράσχουν «διεθνή προστασία», ενώ στη δεύτερη δεν έχουν συνήθως την υποχρέωση να τους δεχθούν. Οι υποχρεώσεις παροχής διεθνούς προστασίας πηγάζουν από διεθνείς συμβάσεις, το ευρωπαϊκό δίκαιο αλλά και εθνικούς κανόνες,³ που με τη σειρά τους αποτυπώνουν και ενσωματώνουν πανάρχαιες αξίες για την προστασία του «ξένου» από τον κίνδυνο. Η Ελλάδα αποτέλεσε χώρα προέλευσης προσφύγων και μεταναστών για πολλές δεκαετίες. Τα τελευταία είκοσι χρόνια μετατράπηκε, όπως ήταν φυσιολογικό, σε χώρα προορισμού αλλά και εισόδου στην Ε.Ε., τόσο λόγω της πολιτικής και οικονομικής σταθερότητας, όσο και λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η οποία την καθιστά φυσικό σταυροδρόμι μεταξύ των χωρών της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης και των χωρών της Ασίας και της Αφρικής. Άρα η ύπαρξη μιας αξιόπιστης διαδικασίας ασύλου ως μέρους ενός συνολικού συστήματος διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών, που να εξασφαλίζει τόσο τον πρόσφυγα από τους κινδύνους στη χώρα καταγωγής του, όσο και τη χώρα μας από τυχόν κατάχρηση της διαδικασίας αυτής από πρόσωπα που δεν δικαιούνται προστασία, είναι σημαντική.

«Πόσες αιτήσεις ασύλου δέχτηκε η Υπηρεσία Ασύλου εντός του 2015 και ποιος είναι ο αριθμός των ατόμων που έχουν αναγνωρισθεί ως πρόσφυγες στην Ελλάδα το 2015; Πώς διαμορφώνεται η κατάσταση το 2016;»

Το 2015, η Υπηρεσία Ασύλου κατέγραψε 13.197 αιτήσεις για παροχή διεθνούς προστασίας, αριθμός κατά 40% μεγαλύτερος σε σύγκριση με το 2014. Επίσης, εξέτασε κατ' ουσίαν 8.437 αιτήσεις ασύλου σε α' βαθμό και εξέδωσε 3.997 θετικές αποφάσεις, εκ των οποίων οι 3.649 αφορούσαν απόδοση προσφυγικού καθεστώτος και οι 348 καθεστώτος επικουρικής προστασίας.

3 Για τα βασικά νομοθετικά κείμενα επισκεφτείτε την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Ασύλου (<http://asylo.gov.gr/>) και του Συνηγόρου του Πολίτη (<http://www.synigoros.gr/?i=foreigner.el.prosfiges-nomo8esia>).

Το 2016, λόγω αλλαγής στάσης της ΠΓΔΜ η οποία σταδιακά έπαψε να επιτρέπει τη διέλευση προσφύγων και μεταναστών, παρατηρείται ραγδαία αύξηση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Τον Φεβρουάριο του 2016 υποβλήθηκαν 1.469 αιτήσεις, τον Απρίλιο 3.700 και τον Μάιο 4.288.

Επιπλέον, σε συνέχεια της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε. - Τουρκίας στις 18 Μαρτίου 2016, σύμφωνα με την οποία οι εισερχόμενοι στα ελληνικά νησιά παράτυπα πρέπει να επιστρέφονται στη Τουρκία, υποβλήθηκαν μαζικά χιλιάδες αιτήσεις διεθνούς προστασίας (περίπου 8.500 σε διάστημα δύο μηνών).

«Τι είναι η διαδικασία της προ-καταγραφής ή απλής καταγραφής που υλοποιεί από τον Ιούνιο του 2016 η Υπηρεσία Ασύλου;»

Λόγω της ραγδαίας αύξησης των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα τους πρώτους μήνες του 2016, και προκειμένου να διασφαλιστεί η ιδιότητά τους ως αιτούντων, η Υπηρεσία Ασύλου υλοποιεί πρόγραμμα προ-καταγραφής τους, με την υποστήριξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και το EASO. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε εδώ <http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2016/06/W001-1-What-is-Pre-Registraion-EL-FR.pdf>

«Τι δικαιώματα αποκτά ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας;»

Όσοι λαμβάνουν καθεστώς διεθνούς προστασίας έχουν δικαίωμα παραμονής στη χώρα για τρία χρόνια. Έχουν πρόσβαση στην παιδεία, τις υπηρεσίες υγείας, την αγορά εργασίας και την κοινωνική ασφάλιση. Στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες οι αρμόδιες αρχές εκδίδουν ταξιδιωτικά έγγραφα, ενώ στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας μπορούν να εκδοθούν ταξιδιωτικά έγγραφα εφόσον αυτοί αδυνατούν να εξασφαλίσουν εθνικό διαβατήριο, εκτός αν συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.

Για περισσότερες πληροφορίες: http://asylo.gov.gr/?page_id=1299.

«Μπορεί να ανακληθεί το καθεστώς διεθνούς προστασίας που έχει χορηγηθεί σε κάποιο άτομο;»

Το καθεστώς διεθνούς προστασίας μπορεί να ανακληθεί όταν οι συνθήκες στη χώρα καταγωγής αλλάξουν, και ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας μπορεί να επιστρέψει σε αυτήν με ασφάλεια ή σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου δε θα έπρεπε να είχε χορηγηθεί το καθεστώς εξ' αρχής.

«Μπορεί μια χώρα να αρνηθεί να δεχθεί πρόσφυγες, επειδή έχει πολλούς οικονομικούς μετανάστες;»

Στην περίπτωση των προσφύγων δεν ισχύει «ποσόστωση» (δηλαδή κάποιος ανώτατος αριθμός προσφύγων, πέραν του οποίου μια χώρα δεν υποχρεούται πλέον να δεχτεί πρόσφυγες).

«Τι γίνεται με τον μεγάλο αριθμό αλλοδαπών που έχουν ζητήσει άσυλο στην Ελλάδα; Δικαιούνται να παραμένουν στην Ελλάδα, και για πόσο χρονικό διάστημα;»

Όσο εκκρεμεί η εξέταση της αίτησής τους, δεν επιτρέπεται να απομακρυνθούν από τη χώρα, ακριβώς γιατί ενδέχεται να είναι πρόσωπα που δικαιούνται διεθνή προστασία. Ωστόσο, από την Πολιτεία εξαρτάται πόσο γρήγορα θα εξετάσει τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Συνήθως, μερικοί μήνες αρκούν για να εξετασθεί μία αίτηση - άρα η υποβολή μίας αίτησης, από μόνη της, δεν έχει ως αποτέλεσμα απαραίτητα ότι ο αιτών παραμένει για μεγάλο χρονικό διάστημα νόμιμα στη χώρα.

«Όλοι οι μη νόμιμοι μετανάστες ζητούν άσυλο; Ποιος τους υποδεικνύει να το κάνουν, αν και δεν είναι πρόσφυγες, δηλαδή να υποβάλουν αίτηση ασύλου καταχρηστικά;»

Η αλήθεια είναι ότι δεν ζητούν όλοι άσυλο. Η διεθνής εμπειρία καταδεικνύει ότι όσο καλύτερη και επαρκέστερη είναι η επίσημη ενημέρωση των αλλοδαπών αναφορικά με το νομικό καθεστώς που διέπει τη «διεθνή προστασία», τον Κανονισμό «Δουβλίνο III» κλπ., και κυρίως όσο ταχύτερη είναι η διεκπεραίωση των αιτήσεων για διεθνή προστασία, τόσο λιγότεροι μη-πρόσφυγες θα κάνουν αίτηση ασύλου. Αντίθετα, όταν η κύρια πηγή ενημέρωσης των αλλοδαπών είναι, για παράδειγμα, τα κυκλώματα λαθροδιακίνησης και εκμετάλλευσης των αλλοδαπών, τότε παρατηρείται αύξηση των καταχρηστικών αιτήσεων για διεθνή προστασία.

«Είναι υποχρεωμένη η Ελλάδα να δίνει ένα ορισμένο ποσοστό διεθνούς προστασίας σε αλλοδαπούς;»

Η Ελλάδα οφείλει να χορηγεί διεθνή προστασία (άσυλο ή επικουρική προστασία) σε όποιον τη δικαιούται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.

«Αν η Ελλάδα χορηγεί διεθνή προστασία σε πολλούς αιτούντες, αυτό δε θα ήταν κίνητρο να αυξηθούν ακόμη περισσότερο οι μεταναστευτικές ροές προς τη χώρα μας;»

Μια χώρα προσελκύει περισσότερους μη νόμιμους μετανάστες όταν δεν διαθέτει ολοκληρωμένη πολιτική διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών, δίνει την εικόνα ότι δεν φυλάσσει επαρκώς τα σύνορά της και ανέχεται την παράνομη μετανάστευση. Η διεθνής προστασία που χορηγείται γρήγορα, αλλά μόνο σε όσους τη δικαιούνται, αποπνέει δίκαιη κρίση, ευταξία και νομιμότητα, που γίνεται αντιληπτή τόσο από το μετανάστη και όποιον προσπαθεί τυχόν να εκμεταλλευθεί την ευάλωτη κατάσταση στην οποία βρίσκεται, όσο και από τον πολίτη.

«Επιτρέπεται η κράτηση ενός αιτούντος διεθνή προστασία;»

Ένας αλλοδαπός που ζητά διεθνή προστασία, δεν κρατείται μόνο για το λόγο ότι εισήλθε και παραμένει παράνομα στη χώρα. Σε περίπτωση που η αίτηση υποβληθεί ενόσω κρατείται στο πλαίσιο διαδικασίας απομάκρυνσης από τη χώρα, παραμένει υπό κράτηση εφόσον η κράτησή του νομιμοποιείται από άλλες διατάξεις της νομοθεσίας (για παράδειγμα για λόγους

δημόσιας τάξης καθώς και εάν είναι αδύνατη η ταυτοποίησή του). Οι συνθήκες κράτησης πρέπει να εξασφαλίζουν την αξιοπρέπεια του αιτούντος.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ: ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

«Τι είναι 'διεθνής προστασία' και σε ποιους χορηγείται; Τι είναι το (πολιτικό) άσυλο;»

Διεθνής προστασία, σύμφωνα με το νόμο, είναι το καθεστώς πρόσφυγα (δηλαδή η χορήγηση ασύλου) και το καθεστώς επικουρικής προστασίας. Το άσυλο είναι η προστασία που δίνεται από ένα κράτος σε άτομα που φεύγουν από τη χώρα τους, ή φοβούνται να επιστρέψουν σε αυτήν διότι διώκονται.

Οι προϋποθέσεις χορήγησης ασύλου διέπονται, κατ' αρχήν, από τη Διεθνή Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Αίτηση για άσυλο μπορεί να κάνει κάποιος ο οποίος έχει φύγει από τη χώρα του και δεν μπορεί να γυρίσει, επειδή φοβάται βάσιμα ότι θα υποστεί δίωξη για λόγους:

- φυλής
- θρησκείας
- εθνικότητας
- συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα
- πολιτικών πεποιθήσεων

Προκειμένου να χορηγηθεί άσυλο σε έναν αιτούντα/σα, θα πρέπει να πληροί τουλάχιστον έναν από τους παραπάνω λόγους.

Η Ελλάδα έχει επικυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων, και είναι στη διαδικασία της ενσωμάτωσης στο Εθνικό Δίκαιο των σχετικών αναδιατυπωμένων Οδηγιών της Ε.Ε.. Οι κανονισμοί της Ε.Ε. π.χ. Δουβλίνο III είναι επίσης νομικά δεσμευτική για την Ελλάδα. Η χορήγηση ασύλου δεν αποτελεί πράξη φιλανθρωπίας αλλά υποχρέωση της χώρας με βάση τις διεθνείς συνθήκες και την ελληνική νομοθεσία.

«Τι είναι το καθεστώς επικουρικής προστασίας;»

Οι προϋποθέσεις χορήγησης του καθεστώτος αυτού διέπονται από την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Το καθεστώς επικουρικής προστασίας χορηγείται σε πρόσωπα που κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής τους.

Η σοβαρή βλάβη, σύμφωνα με το νόμο, συνίσταται σε:

- α) θανατική ποινή ή εκτέλεση, ή
- β) βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία,
- γ) σοβαρή προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω βίας ασκούμενης αδιακρίτως σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης.

Το άσυλο και η επικουρική προστασία είναι πολύ παρεμφερή καθεστώτα, συμπεριλαμβάνονται δε στον ενιαίο όρο 'καθεστώς διεθνούς προστασίας', που σημαίνει ότι ένα άτομο απολαμβάνει προστασία από τη διεθνή κοινότητα / ένα άλλο κράτος, επειδή η δική

του/της χώρα δεν μπορεί ή αρνείται να τον/την προστατεύσει (δηλαδή να του/της εξασφαλίσει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματά του/της).

«Πώς γίνεται η διάκριση μεταξύ οικονομικών μεταναστών και προσφύγων;»

Η διάκριση μεταξύ των δύο είναι μια διαδικασία σύνθετη. Οι μεταναστευτικές ροές προς την Ελλάδα είναι συνήθως «μικτές», αφού τόσο οι πρόσφυγες όσο και οι οικονομικοί μετανάστες χρησιμοποιούν τους ίδιους δρόμους διέλευσης και εισόδου στη χώρα. Συχνά αμφότεροι στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων (π.χ. άδεια θεώρησης εισόδου) ή εγγράφων ταυτοποίησης (ταυτότητας, διαβατηρίου κλπ.) και καταφεύγουν σε «κυκλώματα» διακινητών ώστε να αποφύγουν τους συνοριακούς ελέγχους, με αποτέλεσμα η ταυτότητα και η εξακρίβωση της χώρας προέλευσης και της ανάγκης για διεθνή προστασία να καθίσταται δύσκολη. Η πρώτη καταγραφή γίνεται, στην περίπτωση σύλληψης, στα κέντρα πρώτης υποδοχής και κράτησης. Στην περίπτωση αυτών που ζητούν άσυλο οι χειριστές των υποθέσεων μπορούν, με τη χρήση ορισμένων μεθόδων και «εργαλείων», να καταλάβουν από ποια χώρα προέρχονται, και μέσω της διαδικασίας ασύλου να καταλήξουν στο ποιοι είναι πρόσφυγες. Επικοινωνία με διπλωματικές αντιπροσωπείες για τη διακρίβωση στοιχείων επιτρέπεται μόνο εφόσον δεν πρόκειται για αιτούντες άσυλο ή για δικαιούχους διεθνούς προστασίας.

ΔΙΚΑΙΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ

«Ποια χαρακτηριστικά καθιστούν ένα σύστημα ασύλου 'δίκαιο και αποτελεσματικό';»

Ένα σύστημα χαρακτηρίζεται δίκαιο και αποτελεσματικό, όταν παρέχει όλες εκείνες τις αναγκαίες εγγυήσεις και προϋποθέσεις, ώστε να χορηγείται άσυλο ή επικουρική προστασία σε όλους όσοι το δικαιούνται πραγματικά, σε σύντομο χρονικό διάστημα.

«Πώς είναι δυνατό να ξέρουμε ότι αυτά που ισχυρίζεται ο αιτών/η αιτούσα σχετικά με το φόβο δίωξης στη χώρα του είναι αληθινά;»

Ο μόνος τρόπος είναι να καλέσουμε τον αιτούντα/την αιτούσα να μας εκθέσει τους ισχυρισμούς του/της. Μέσω μιας πλήρους συνέντευξης μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα κατά πόσο ο φόβος που επικαλείται ο αιτών/η αιτούσα είναι πραγματικός, λαμβάνοντας υπόψη και τις συνθήκες που επικρατούν στη χώρα καταγωγής του/της. Απαιτείται άρτια εκπαίδευση του προσωπικού για το σκοπό αυτό σχετικά με το νομικό πλαίσιο που καλείται να εφαρμόσει, τις τεχνικές συνέντευξης προκειμένου να μπορεί να εκτιμήσει την αξιοπιστία του αιτούντος/της αιτούσας, και την κατάσταση στις χώρες καταγωγής.

«Ένα τέτοιο σύστημα μοιάζει εκ πρώτης όψεως υποχρεωτικά χρονοβόρο. Πώς είναι δυνατό να διεκπεραιώνονται τα αιτήματα σε σύντομο χρόνο;»

Είναι σίγουρα δυνατό, υπό τις εξής προϋποθέσεις: επαρκής στελέχωση με προσωπικό που έχει λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση, επαρκείς υποδομές (κτιριακές, πληροφοριακών συστημάτων και βάσης δεδομένων κλπ), τεκμηριωμένες διαδικασίες και εξαιρετικά περιορισμένη γραφειοκρατία.

«Και αν αυτές οι προϋποθέσεις δεν υπάρχουν;»

Τότε η διαδικασία του ασύλου θα είναι χρονοβόρα και θα γίνεται πόλος έλξης καταχρηστικών αιτήσεων ασύλου και αλλοδαπών που δεν έχουν τις νόμιμες προϋποθέσεις να εισέρχονται ή να παραμένουν στη χώρα.

«Τι συμβαίνει με αυτούς των οποίων το αίτημα απορρίπτεται;»

Στις περιπτώσεις που ο αιτών/η αιτούσα διεθνή προστασία κριθεί πως δεν πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις, η αίτησή του/της απορρίπτεται και, εφόσον βρίσκεται παράνομα στην Ελλάδα, ξεκινά ή συνεχίζεται η διαδικασία για την επιστροφή του/της.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ: "ΔΟΥΒΛΙΝΟ ΙΙΙ" ΚΑΙ ΣΕΝΓΚΕΝ

«Τι προβλέπεται από τον κανονισμό 'Δουβλίνο ΙΙΙ';»

Βάσει του Κανονισμού ΕΚ 604/2013 (ονομαζόμενου και «Δουβλίνο ΙΙΙ»), η πρώτη χώρα εισόδου ενός αλλοδαπού στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συνήθως την υποχρέωση να εξετάσει και να αποφανθεί για την αίτηση ασύλου του/της. Αυτό σημαίνει ότι όσοι εισήλθαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχοντας ως πρώτη χώρα εισόδου την Ελλάδα, ακόμη κι αν καταθέσουν αίτηση ασύλου σε άλλη Ευρωπαϊκή χώρα, θα επιστραφούν στην Ελλάδα για να εξεταστεί η αίτησή τους. Εάν η αίτησή τους έχει ήδη απορριφθεί στην Ελλάδα, δεν εξετάζεται ξανά.

«Η Ελλάδα, καθώς και άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ζητούν να αλλάξει ο Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ. Γιατί;»

Η Ελλάδα μαζί με άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης, αλλά και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και πολλές μη-κυβερνητικές οργανώσεις, έχουν καταγγείλει το «Δουβλίνο ΙΙΙ» ως ένα σύστημα άδικο και πρακτικά ανεφάρμοστο και κοστοβόρο. Ωστόσο, για άλλες χώρες, που αποτελούν και τις χώρες «πρώτης προτίμησης» των αλλοδαπών, και που καταγράφουν μεγαλύτερους αριθμούς αιτούντων άσυλο από ό,τι η Ελλάδα, το «Δουβλίνο ΙΙΙ» δεν είναι υπό διαπραγμάτευση.

Η κατοχύρωση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος ασύλου και η τήρηση των διεθνών μας υποχρεώσεων σε ό,τι αφορά στην προστασία των προσφύγων, ενισχύει σημαντικά τη διαπραγματευτική θέση της χώρας στην προσπάθεια διεκδίκησης αλλαγών στην

ευρωπαϊκή πολιτική, όπως την αναθεώρηση του Κανονισμού Δουβλίνο III, την έμπρακτη αλληλεγγύη προς τα κράτη που δέχονται τις κύριες πιέσεις μικτών μεταναστευτικών ροών και την αναδιανομή των αιτούντων άσυλο και των αναγνωρισμένων προσφύγων στο εσωτερικό της Ε.Ε. Οπωσδήποτε, διευρύνεται και το περιθώριο συνεργασίας με χώρες όπως η Κύπρος, η Βουλγαρία, η Μάλτα και η Ιταλία πάνω στα ζητήματα αυτά. Κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης το πρώτο εξάμηνο του 2014, η χώρα μας οργάνωσε διεθνή συνάντηση χωρών της ΝΑ Ευρώπης, που κατέληξαν σε κοινό κείμενο συμπερασμάτων για την αλληλεγγύη και την κατανομή ευθυνών.

Ως αποτέλεσμα των πιέσεων αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε στις αρχές του 2016, σχέδιο νέου Κανονισμού, του Κανονισμού Δουβλίνο IV, που βρίσκεται σε στάδιο επεξεργασίας από τα όργανα της Ε.Ε.

«Ποια είναι η γνώμη της Υπηρεσίας Ασύλου επί των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την υιοθέτηση του προγράμματος μετεγκατάστασης (Relocation) και επανεγκατάστασης (Resettlement) που υιοθετήθηκαν το 2015;»

Η Υπηρεσία Ασύλου είναι της γνώμης ότι μόνο επιδεικνύοντας πραγματική αλληλεγγύη με τρίτες χώρες που φιλοξενούν πολύ μεγάλους αριθμούς προσφύγων μέσω της προσφοράς γενναιοδωρης ποσόστωσης μετεγκατάστασης όπως επίσης και επιδεικνύοντας αλληλεγγύη εντός των κόλπων της Ε.Ε., μέσω της υιοθέτησης της «κλείδας» ανακατανομής, υπάρχει ελπίδα ότι οι πρόσφυγες θα φθάσουν στην Ευρώπη με ασφάλεια και ότι η Ευρώπη στο σύνολο της θα σεβαστεί τελικά τις διεθνείς της υποχρεώσεις. Η Ευρώπη θα πρέπει να βρει τρόπους για την καλύτερη κατανομή ευθυνών σε όλα τα ζητήματα που εκτείνονται από τη διαχείριση των συνόρων στη διαδικασία ασύλου, στην υποδοχή και την ενσωμάτωση των προσφύγων.

«Γιατί έχουν οι χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης περισσότερους αιτούντες απ' ότι η Ελλάδα;»

Για πολλούς αιτούντες άσυλο, αυτές οι χώρες αποτελούν ευθύς εξαρχής τον τελικό προορισμό τους, είτε επειδή έχουν εκεί συγγενείς και φίλους που μπορούν να τους στηρίξουν, είτε λόγω των κοινωνικών παροχών, είτε λόγω μεγαλύτερων αποδοχών, είτε επειδή θεωρούν ότι εκεί έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να τους δοθεί διεθνής προστασία κλπ. Παρά τους συνεχείς και επίμονους ελέγχους, κάποιοι καταφέρνουν να φτάσουν σε χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης και να υποβάλουν αιτήματα ασύλου εκεί.

«Γιατί υπάρχει αναστολή των επιστροφών των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα από τις άλλες χώρες;»

Τα τελευταία δύο χρόνια, λόγω ενός αριθμού καταδικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά της Ελλάδας σε ζητήματα μεταχείρισης αιτούντων άσυλο, σχεδόν όλες οι χώρες της Ε.Ε. έχουν αναστείλει την επιστροφή αιτούντων

άσυλο κατ' εφαρμογή του «Δουβλίνου III». Οι αποφάσεις αυτές έκριναν ότι η Ελλάδα δεν εφαρμόζε ένα «δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα ασύλου», με συνέπεια μακρόχρονη αβεβαιότητα για τους αιτούντες άσυλο, και ότι οι συνθήκες διαβίωσης και κράτησης των αιτούντων άσυλο ήταν ανεπαρκείς.⁴

«Γιατί δεν εφοδιάζουμε τους αιτούντες άσυλο με ταξιδιωτικά έγγραφα προκειμένου να πάνε στις χώρες της ΕΕ που αποτελούν και τελικό προορισμό τους; Γιατί τους 'εμποδίζουμε' να φύγουν;»

Διότι αυτό θα ισοδυναμούσε με κατάχρηση από Ελληνικής πλευράς της έλλειψης συνοριακών ελέγχων εντός Schengen και θα ενίσχυε τα επιχειρήματα όσων απαιτούν την επαναφορά τους ή και ακόμα και την αναστολή της συμμετοχής της Ελλάδας στη Schengen (με αποτέλεσμα την εκ νέου εισαγωγή διαβατηριακών ελέγχων για όσους, ημεδαπούς και αλλοδαπούς, προέρχονται από την Ελλάδα).

«Πόσοι είναι οι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες;»

2014

Το 2014, στα 28 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποβλήθηκαν συνολικά πάνω από 600.000 αιτήματα ασύλου. Ενδεικτικά αναφέρεται ο αριθμός των αιτημάτων σε ορισμένες χώρες στον κατωτέρω πίνακα:

Χώρα	Αιτήματα Ασύλου (2014)
Γερμανία	202.645
Σουηδία	81.180
Γαλλία	62.735
Ιταλία	64.625
Ουγγαρία	42.775
Μεγάλη Βρετανία	31.745
Αυστρία	28.035
.....
Ελλάδα	9.432

Συνολικά αιτήματα για το 2014: 626.065 (Αύξηση 44% συγκριτικά με το 2013).

Οι κυριότερες χώρες καταγωγής αιτούντων άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν οι ακόλουθες: Συρία, Αφγανιστάν, Κόσσοβο, Ερυθραία, Σερβία, Πακιστάν, Ιράκ, Νιγηρία, Ρωσία, Σομαλία και Αλβανία.

⁴ Δύο είναι οι σημαντικότερες αποφάσεις: Η Μ.Σ.Σ. κατά Βελγίου και Ελλάδας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (απόφαση 30696/09, ECHR 2011 - 21.1.11) και η NS κατά Ηνωμένου Βασιλείου του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C-411/10).

2015

Το 2015, στα 28 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποβλήθηκαν συνολικά πάνω από 1.300.000 αιτήματα ασύλου. Ενδεικτικά αναφέρεται ο αριθμός των αιτημάτων σε ορισμένες χώρες στον κατωτέρω πίνακα:

Χώρα	Αιτήματα Ασύλου (2015)
Γερμανία	476.510
Ουγγαρία	177.130
Σουηδία	162.455
Αυστρία	88.160
Ιταλία	83.535
Γαλλία	75.755
Ολλανδία	44.975
.....
Ελλάδα	13.210

Συνολικά αιτήματα για το 2015: 1.321.050 (Αύξηση 111% συγκριτικά με το 2014).

Οι κυριότερες χώρες καταγωγής αιτούντων άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν οι ακόλουθες: Συρία, Αφγανιστάν, Ιράκ, Κόσοβο, Αλβανία, Πακιστάν, Ερυθραία, Νιγηρία, Σερβία, Ιράν, Ρωσία, Άγνωστη και Ουκρανία.

Στατιστικά στοιχεία Ασύλου στην Ευρώπη – β' τρίμηνο 2016

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_quarterly_report

«Τι είναι η διαδικασία της μετεγκατάστασης;»

Για συχνές ερωτήσεις και απαντήσεις για τη μετεγκατάσταση δείτε εδώ

http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2015/11/RELOCATION_GR.pdf

Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ

«Ποιες είναι η αποστολή και οι αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Ασύλου;»

Η Υπηρεσία Ασύλου είναι μια υπηρεσία που ιδρύθηκε με το νόμο 3907/2011⁵ που ασχολείται με την εξέταση των αιτημάτων διεθνούς προστασίας και υπάγεται στο Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής. Η λειτουργία της ξεκίνησε στις 07/06/2013.

⁵ Νόμος Ν.3907/2011ΦΕΚ Α-7/26.01.2011 με τίτλο: "Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη -

Η Υπηρεσία Ασύλου, στο πλαίσιο της αποστολής της, είναι κυρίως αρμόδια για:

- την υποστήριξη του σχεδιασμού και της χάραξης της πολιτικής της χώρας όσον αφορά στη χορήγηση ασύλου ή άλλων μορφών διεθνούς προστασίας, καθώς και την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης αυτής,
- την παραλαβή, εξέταση και απόφαση επί αιτημάτων διεθνούς προστασίας σε πρώτο βαθμό,
- την ενημέρωση των αιτούντων διεθνή προστασία για τη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο αυτής,
- τη συγκέντρωση και αξιολόγηση πληροφοριών σχετικά με την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση που επικρατεί στις χώρες προέλευσης των αλλοδαπών και τη διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων στις χώρες αυτές, σε συνεργασία με αρμόδιες για το σκοπό αυτό άλλες ελληνικές ή ξένες αρχές, ιδίως στο πλαίσιο σχετικών διεθνών συμφωνιών,
- τον εφοδιασμό των αιτούντων διεθνή προστασία αλλοδαπών, καθώς και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία νομιμοποιητικά και ταξιδιωτικά έγγραφα,
- τη διεκπεραίωση των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης προσφύγων,
- τη διευκόλυνση των αιτούντων σε ότι αφορά στις υλικές συνθήκες υποδοχής σε συνεργασία με άλλους συναρμόδιους φορείς,
- την προετοιμασία νομοθετικών κειμένων και διοικητικών πράξεων σε θέματα αρμοδιότητάς της και
- τη συνεργασία με κρατικούς φορείς, ανεξάρτητες αρχές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, όργανα, οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνείς οργανισμούς για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της αποστολής της.

«Ποια είναι η δομή της Υπηρεσίας Ασύλου;»

Η Υπηρεσία Ασύλου συγκροτείται από την Κεντρική Διοίκηση, που εδρεύει στην Αθήνα, και Περιφερειακά Γραφεία και Κλιμάκια Ασύλου που τίθενται σταδιακά σε λειτουργία.

«Ποια Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου έχουν αρχίσει να λειτουργούν;»

Στις 11 Ιουλίου 2013 ξεκίνησε την παραλαβή αιτήσεων ασύλου το Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Φυλακίου (πρώην Βορείου Έβρου) στο Φυλάκιο εντός του ΚΕΠΥ. Στις 29 Ιουλίου 2013 άρχισε να λειτουργεί το Περιφερειακό Γραφείο Θράκης (πρώην Νοτίου Έβρου), ενώ άλλο ένα Περιφερειακό Γραφείο ξεκίνησε τη λειτουργία του στο νησί της Λέσβου, στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής και Ταυτοποίησης στη Μόρια, στις 15 Οκτωβρίου 2013. Το 2013 λειτούργησαν τα Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου στον Ειδικό Χώρο Παραμονής Αλλοδαπών της Αμυγδαλέζας και της Ξάνθης.

μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις". Αντικαταστάθηκε από τον Ν.4375/2016.

Το 2014 ξεκίνησε να λειτουργεί το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου της Ρόδου. Στις 7 Ιουλίου ξεκίνησε τη λειτουργία του το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου της Θεσσαλονίκης. Στις 7 Ιανουαρίου 2016 ξεκίνησε τη λειτουργία του το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Σάμου.

Τον Οκτώβριο του 2016 ξεκίνησε να λειτουργεί το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου στην Πάτρα (έως τότε λειτουργούσε ως Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου) ενώ στο εγγύς μέλλον θα αρχίσει να λειτουργεί Γραφείο Ασύλου και στο Ηράκλειο Κρήτης. Κλιμάκια στη Χίο, Λέρο και Κω έχουν ήδη τεθεί σε λειτουργία.

«Πώς στελεχώνεται η Υπηρεσία Ασύλου;»

Της Υπηρεσίας Ασύλου προϊστάται Διευθυντής, ο οποίος διορίζεται από τον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής. Είναι προσωπικότητα εγνωσμένου κύρους, πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, με διοικητική ικανότητα. Η Υπηρεσία Ασύλου στελεχώνεται από δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, οι οποίοι προσλαμβάνονται, μετατάσσονται, μεταφέρονται ή αποσπώνται από υπηρεσίες του δημοσίου, του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή Ν.Π.Δ.Δ. ή από πρόσωπα που προσλαμβάνονται ως μόνιμοι ή με σύμβαση εργασίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

«Τι είναι η Αρχή Προσφυγών;»

Οι αιτούντες άσυλο, των οποίων οι αιτήσεις έχουν απορριφθεί σε πρώτο βαθμό, έχουν δικαίωμα, σύμφωνα με το νόμο, να προσφύγουν κατά της απόφασης που απέρριψε την αίτησή τους εντός συγκεκριμένης προθεσμίας ενώπιον του αρμοδίου οργάνου όπως ορίζεται από τον Ν.4375/2016, όπως τροποποιήθηκε από το αρθρ.86 του Ν.4399/2016 και ισχύει.

«Τι εκπαίδευση παρέχεται στο προσωπικό της Υπηρεσίας Ασύλου και της Αρχής Προσφυγών;»

Μεγάλη έμφαση δίνεται στην άρτια εκπαίδευση του προσωπικού της Υπηρεσίας Ασύλου τόσο σε σχέση με το νομικό πλαίσιο που διέπει την παροχή διεθνούς προστασίας, όσο και σε σχέση με περισσότερο τεχνικά ζητήματα (τεχνικές συνέντευξης, διακρίβωση αποδεικτικών στοιχείων, συγκέντρωση και αξιολόγηση πληροφοριών για τα κράτη προέλευσης των αιτούντων διεθνούς προστασίας, χειρισμός περιπτώσεων ευάλωτων προσώπων, ασυνόδευτων ανηλίκων κ.ά.).

Η εκπαίδευση παρέχεται από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ασύλου (EASO) σύμφωνα με το πρόγραμμα εκπαίδευσης του Οργανισμού αυτού. Στόχος αυτού του Προγράμματος είναι η κατά το δυνατόν παροχή ενιαίας εκπαίδευσης σε θέματα Ασύλου των υπαλλήλων των κρατών μελών της Ε.Ε.. Παράλληλα, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συνδράμει το έργο της εκπαίδευσης του προσωπικού μέσω της διοργάνωσης εκπαιδευτικών σεμιναρίων και ημερίδων και παροχής έντυπου εκπαιδευτικού υλικού. Η σωστή εκπαίδευση του προσωπικού κρίνεται ως σημείο κεντρικής σημασίας, καθώς αποτελεί θεμελιώδη εγγύηση για ένα δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα διεθνούς προστασίας.

«Τι γίνεται με τις παλαιότερες αιτήσεις ασύλου;»

Η Υπηρεσία Ασύλου αναλαμβάνει μόνο την εξέταση των αιτημάτων ασύλου που έχουν κατατεθεί στην Υπηρεσία από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας της (07/06/2013) και εφεξής. Οι προγενέστερες αιτήσεις παραμένουν στην αρμοδιότητα των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας.

«Πώς καλύπτεται ο προϋπολογισμός της Υπηρεσίας Ασύλου;»

Το 43% του ετήσιου προϋπολογισμού της Υπηρεσίας Ασύλου καλύπτεται από κρατικά κονδύλια.

Η Υπηρεσία Ασύλου χρηματοδοτείται κατά 57% από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν) και άλλους ευρωπαϊκούς και διεθνείς πόρους.

Δράσεις της Υπηρεσίας Ασύλου στηρίζουν οικονομικά η Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και η οργάνωση Solidarity Now.

Νοέμβριος 2016